

23.10.2024

HELSINGFORS STADSFULLMÄKTIGE
FÖREDRAGNINGSLISTA
16 - 2024

**KALLELSE TILL
SAMMANTRÄDE**

Tid 23.10.2024 kl. 18
Plats Stadsfullmäktiges sessionssal, Alexandersgatan 20
Ärenden Enligt denna föredragningslista

Stadsfullmäktiges ordförande

23.10.2024

Ärende	Sid
1 Namnupprop, laglighet och beslutsförhet	1
2 Val av protokolljusterare	2
3 Frågestund	3
4 Stadsfullmäktiges sammanträden år 2025	4
5 Val av ersättare i social-, hälsovårds- och räddningsnämnden	6
6 Godkännande av ett föravtal om en fastighetsaffär (Sörnäs, Fiskehamnen, norra Nätholmen, tomten 10660/1)	9
7 Höjning av maximipriset för projektplanen för förbättring av brandsäkerheten på Järnvägstorgets metrostation	16
8 Socialdemokratiska fullmäktigegruppens gruppmotion om att säkerställa avgiftsfriheten i andra stadiets utbildning	24
9 Gruppmotion av Vänsterförbundets fullmäktigegrupp om avgiftsfri utbildning på andra stadiet	31
10 Ledamoten Otso Kivekäs motion om att inte begränsa avgiftsfriheten för andra stadiets läromedel i Helsingfors	38

23.10.2024

Ärende/1

1
Namnupprop, laglighet och beslutsförhet

Beslutsförslag

Stadsfullmäktige konstaterar vilka ledamöter som anmält förhinder och vilka ersättare som inträder i deras ställe, förrättar namnupprop och konstaterar att sammanträdet är lagligt och beslutsfört.

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

2

Val av protokolljusterare

Beslutsförslag

Stadsfullmäktige väljer två ledamöter till protokolljusterare och två ledamöter till ersättare för dessa.

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

23.10.2024

Ärende/3

3
Frågestund

Beslutsförslag

Stadsfullmäktige ordnar en frågestund.

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

4 Stadsfullmäktiges sammanträden år 2025

HEL 2024-010690 T 00 00 02

Beslutsförslag

Stadsfullmäktige beslutar hålla sina sammanträden år 2025 enligt följande:

<i>nr</i>	<i>vecka</i>	<i>dag</i>	<i>kl.</i>	
1	3	15.1	18	jubileumssammanträde
2	4	22.1	18	
3	6	5.2	18	frågestund
4	9	26.2	18	
5	11	12.3	18	frågestund
6	13	26.3	18	
7	16	16.4	18	
8	19	7.5	18	frågestund
9	21	21.5	18	

Fullmäktigeperiodens skifte

<i>nr</i>	<i>vecka</i>	<i>dag</i>	<i>kl.</i>	
10	23	2.6	18	Obs. måndag
11	25	18.6	16	bokslut
12	35	27.8	18	
13	37	10.9	18	frågestund
14	39	24.9	18	
15	41	8.10	18	
16	43	22.10	18	frågestund
17	45	5.11	18	
18	46	12.11	18	frågestund
19	48	26.11	16	budget
20	50	10.12	16	

Föredragandens motiveringar

Helsingfors stadsfullmäktige sammanträdde för första gången i januari 1875. Stadsfullmäktige firar således sitt 150-årsjubileum år 2025. Årets

23.10.2024

första fullmäktigesammanträde (15.1.2025) är fullmäktiges jubileums-sammanträde. Årets första ordinarie sammanträde hålls därför 22.1.2025.

Det anges i 94 § 1 mom. i kommunallagen (410/2015) att fullmäktige sammanträder vid de tider som fullmäktige beslutat och även när fullmäktiges ordförande anser det vara påkallat. I 94 § 2 mom. anges det att fullmäktige också ska sammankallas när kommunstyrelsen eller minst en fjärdedel av fullmäktigeledamöterna begär det för behandlingen av ett visst ärende.

Enligt 29 kap. 2 § 3 mom. i förvaltningsstadgan kan ordföranden med anledning av ett litet antal ärenden eller en annan särskild orsak inställa ett sammanträde eller ändra tidpunkten för sammanträdet under den fastslagna dagen för sammanträdet.

Kallelsen till stadsfullmäktiges sammanträde sänds elektroniskt minst fyra dagar före sammanträdet. Inom samma tid läggs föredragningslistan för sammanträdet ut på det allmänna datanätet.

Protokollet från stadsfullmäktige med tillhörande anvisningar om hur man begär omprövning eller besväransvisning, hålls efter justeringen tillgängligt i det allmänna datanätet i enlighet med 140 § i kommunallagen.

Föredragande

Stadsfullmäktiges ordförande

Upplysningar

Sanna Selkiaho, förvaltningsplanerare, telefon: 09 310 36067
sanna.selkiaho(a)hel.fi

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Utdrag

Utdrag

Ledamöterna och ersättarna i
stadsfullmäktige

23.10.2024

Ärende/5

5

Val av ersättare i social-, hälsovårds- och räddningsnämnden

HEL 2024-011528 T 00 00 02

Beslutsförslag

Stadsfullmäktige

- beviljar Meri Valkama avsked från förtroendeuppdraget som ersättare i social-, hälsovårds- och räddningsnämnden
- väljer _____ till ersättare (personlig ersättare för Samuel Adouchief) i social-, hälsovårds- och räddningsnämnden för stadsfullmäktiges mandattid.

Stadsfullmäktige justerar dessutom protokollet omedelbart vad detta ärende beträffar.

Föredragandens motiveringar

Stadsfullmäktige valde 23.11.2022 (§ 285) Meri Valkama (VF) till ersättare i social-, hälsovårds- och räddningsnämnden för stadsfullmäktiges mandattid. Meri Valkama har 2.9.2024 anhållit om avsked från förtroendeuppdraget som ersättare i social-, hälsovårds- och räddningsnämnden på grund av tidsmässiga skäl.

Enligt 70 § 3 mom. i kommunallagen kan den som har giltiga skäl avgå från ett förtroendeuppdrag. Det organ som utser den förtroendevalda beslutar om beviljande av avsked.

Till ett förtroendeuppdrag som blivit ledigt under pågående mandattid ska en ny förtroendevald utses för den återstående mandattiden. Den som utses ska vara valbar till en nämnd med stöd av 74 § i kommunallagen.

Enligt 70 § i kommunallagen får till ett förtroendeuppdrag väljas endast den som har gett sitt samtycke till att ta emot uppdraget. En förtroendevald ska på begäran av fullmäktige lämna en redogörelse för de omständigheter som kan vara av betydelse vid bedömningen av om han eller hon är valbar.

Enligt 2 kap. i förvaltningsstadgan väljer stadsfullmäktige ledamöterna och ersättarna i social-, hälsovårds- och räddningsnämnden för sin mandattid.

Föredragande

Stadsstyrelsen

23.10.2024

Ärende/5

Upplysningar

Rosa Pakarinen, förvaltningsplanerare, telefon: 09 310 60584
rosa.pakarinen(a)hel.fi

Bilagor

- 1 Eroilmoitus 2.9.2024
- 2 Eropyyntön täydennys 24.9.2024

Sökande av ändring

Kommunalbesvär, fullmäktige

Utdrag

Utdrag

De i beslutet nämnda

Bilagor till utdrag

Förslagstext

Kommunalbesvär, fullmäktige

För kännedom

Social-, hälsovårds- och räddningsnämnden
Affärsverket ekonomiförvaltningstjänsten
Revisionskontoret

Beslutshistoria

Kaupunginhallitus 07.10.2024 § 604

HEL 2024-011528 T 00 00 02

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto

- myöntää Meri Valkamalle eron sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan varajäsenen luottamustoimesta ja
- valitsee _____ varajäseneksi (Samuel Adouchiefin henkilökohtainen varajäsen) sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan kaupunginvaltuuston toimikaudeksi.

Samalla kaupunginvaltuusto tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Esittelijä

hallintojohtaja
Kirsi Remes

23.10.2024

Ärende/5

Lisätiedot

Rosa Pakarinen, hallintosuunnittelija, puhelin: 09 310 60584
rosa.pakarinen(a)hel.fi

Postadress

PB 1
00099 HELSINGFORS STAD
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Besöksadress

Norra esplanaden 11-13
Helsingfors 17
<http://www.hel.fi/stadsfullmaktige>

Telefon

+358 9 310 1641

FO-nummer

0201256-6

6

Godkännande av ett föravtal om en fastighetsaffär (Sörnäs, Fiskehamnen, norra Nätholmen, tomten 10660/1)

HEL 2024-004442 T 10 01 01 01

Beslutsförslag

Stadsfullmäktige beslutar att sälja tomten (AK) 10660/1 eller de tomter som bildas av denna till NSF V Fin NewCo 10 Oy (FO-nummer 3448611-7) eller till av detta bildade/förordnade bolag eller till planerade bolag till en köpesumma på minst 32 371 500 euro, och i fråga om bestämningen av köpesumman och tilläggsköpesumman och i övrigt följa villkoren i föravtalet om fastighetsaffären i bilaga 1, stadens sedvanliga villkor för fastighetsaffärer och eventuella tilläggsvillkor bestämda av en behörig tjänsteinnehavare.

Föredragandens motiveringar

Pristävling, reserveringsbeslut och den tomt som säljs

Stadsstyrelsen har 30.1.2023 (§ 71) beslutat att reservera bostadstomten (AK) 10660/1 (Sörnäs, Fiskehamnen, norra Nätholmen) för en tomttävling. Stadsstyrelsen bemyndigade samtidigt stadsmiljönämnden att ordna tävlingar i enlighet med beslutet och att besluta om villkoren för dessa samt att på basis av dessa utse vem som ska reservera och bebygga tomterna.

Utifrån stadsstyrelsens reserveringsbeslut har stadsmiljösektorns tjänst tomter och utveckling av markegendom 22.1–22.3.2024 ordnat en pristävling (ett anbudsförfarande) om bebyggande av tomten för flervåningshus (A) 10660/1 i kvarteret Tegel i enlighet med detaljplanen och detaljplaneändringen nr 12375 för norra Nätholmen i Fiskehamnen i 10 stadsdelen (Sörnäs).

I enlighet med villkoren för anbudsförfrågan ska oreglerade fritt finansierade ägar- och/eller hyresbostäder byggas på tomten utgående från att andelen hyresbostäder får motsvara högst 50 % av tomtens bostadsbyggrätt. Dessutom ska det på tomten uppföras affärslokaler (krlokaler) på 500 m² vy, som får byggas utöver den bostadsvåningsyta som anges i detaljplanen.

För tävlingstomten ska man ordna en inbjuden arkitekttävling i samarbete med staden i enlighet med anbudsförfrågan.

Tomten som säljs ligger nära havet i norra Nätholmens detaljplaneområde i Fiskehamnen. Byggrätten på tomten som säljs är i enlighet med

detaljplanen och detaljplaneändringen för norra Nätholmen nr 12375 totalt 21 500 m² våningsyta för bostäder. Utöver bostäderna ska affärslokaler (kr-lokaler) på minst 500 m² våningsyta byggas.

Anbudsgivarna skulle i sitt köpeanbud ange ett fast pris på byggrätten (euro/m² vy) för bostäderna och affärslokalerna (kr) på tomten i enlighet med dess huvudsakliga användningssyfte. Pristävlingen avgjordes utifrån totalpriset för tomten som räknas ut utifrån de erbjudna à-priserna för byggrätten i enlighet med tomternas huvudsakliga användningsändamål och våningsytorna samt genom att addera de uträknade priserna.

Anbudsgivarna skulle ange endast ett gemensamt à-pris (euro/m² vy) för bostäderna på tomten oberoende av besittningsformen (ägar- och/eller hyresbostäder).

Pristävlingen (anbudsförfarandet) var öppen för alla. Anbuden för byggande av tomten skulle lämnas in av enskilda aktörer eller sammanslutningar.

Det angavs i anbudsförfrågan att staden säljer tomten på basis av de inkomna anbuden till den anbudsgivare som lämnar in det högsta anbudet för tomten.

I syfte att säkerställa att bostäderna planeras och byggs mycket högkvalitativt krävdes det dock att anbudsgivaren (köparen) har tillgång till tillräcklig teknisk och arkitektonisk kompetens, erfarenhet och ekonomiska förutsättningar och andra byggförutsättningar för att genomföra ett viktigt och krävande byggnadsprojekt i enlighet med anbudsförfrågan (de allmänna behörighetsförutsättningarna). Köparens allmänna behörighet bedöms enligt den tidpunkt då tävlingen upphör.

Arvode betalades inte för köpeanbudet och villkorliga köpeanbud godkändes inte. Köpeanbud som kom in efter att tidsfristen ovan hade löpt ut förkastades.

Närmare bakgrundsuppgifter och villkoren för pristävlingen (anbudsförfarandet) framgår av anbudsförfrågan i bilaga 2.

Anbud och avgörande av anbudsförfarandet

Före utgången av den bestämda tiden 22.3.2024 kl. 12.00 lämnade sammanlagt två olika köparkandidater in anbud på försäljningsobjekten.

NSF V Finland Advisory Oy har lämnat in ett anbud med det högsta totalpriset på 32 371 500 euro (bostäder 32 271 500 euro och affärslokaler 100 000 euro) för tomten (AK) 10660/1, vilket avgör pristävlingen.

23.10.2024

Anbudet ovan och köpeskillingen motsvarar ett à-pris som utgår från byggrättens fasta nuvärde på 1 501 euro/m² vy för bostäder och 200 euro/m² vy för affärslokaler.

Anbudet ovan och köpeskillingen för tomten kan anses som godtagbart och marknadsmässigt med beaktande av bland annat de aktuella marknadsförhållandena och den stora byggrätten på tomten, 22 500 m² våningsyta (bostäder 21 500 m² våningsyta + affärer (kr) 500 m² våningsyta). Ett pris som bestäms enligt marknadsvärdet kan variera beroende på marknadsförhållandena. Enligt riktlinjerna för överlåtelse av tomter, som fastställdes av stadsstyrelsen 1.4.2019 (§ 220), godkänner staden variationen i marknadspriserna och eftersträvar måttlighet i prissättningen av tomter inom de gränser som marknadsmässig prissättning ställer, så att staden inte utan grund höjer den allmänna prisnivån.

Anbudsgivaren uppfyller även de behörighetskrav som anges i anbudsfrågan. Anbudet stämmer dessutom överens med anbudsfrågan.

Det är motiverat att sälja tomten till bolaget i fråga eller till av detta bildade/förordnade bostadsaktiebolag eller till planerade bostadsaktiebolag utgående från köpeanbudet.

Reservering av tomten och överlåtelse genom försäljning

Stadsstyrelsen har 1.4.2019 (§ 220) godkänt riktlinjer för överlåtelse av tomter. Riktlinjerna följer en princip om att i regel reservera tomter som är avsedda för oreglerad bostadsproduktion för överlåtelse genom pristävlingar. Tomter som ligger i områden med särskild dragningskraft och som beräknas vara mer värdefulla överläts genom försäljning.

Stadsmiljönämnden beslutade 11.6.2024 (§ 348) att avgöra pristävlingen (anbudsförfarandet) och reservera tomten 10660/1 till NSF V Finland Advisory Oy.

Det bifogade föravtalet för fastighetsaffären har förhandlats fram med NSF V Finland Advisory Oy, som lämnade in anbudet med det högsta totalpriset. Avtalet stämmer överens med jordabalkens formkrav.

Försäljning av tomten

Tomten 10660/1 säljs till NSF V Finland Advisory Oy och/eller till av detta bildade/förordnade bolag eller till planerade bolag till en köpeskillning på totalt cirka 32,4 miljoner euro och i enlighet med det i första fasen gällande föravtalet om fastighetsaffären för de tomter som säljs.

Den som köper tomten betalar köpesumman för tomten, 32 371 500 euro, till staden i två poster enligt följande: Den första posten av köpe-

summan för tomten, 16 185 750 euro, som motsvarar 50 % av byggrätten (22 000 m² våningsyta) för tomtens huvudsakliga användningsändamål (bostäder och affärslokaler) i detaljplanen, ska betalas senast 30.4.2026. Den andra posten av köpesumman för tomten, 16 185 750 euro, som bestäms enligt samma principer, ska betalas senast 31.10.2027.

Förutom köpesumman för tomten tar staden dessutom ut en tilläggsköpesumma för tomten om det förverkligas mer bostadsyta och/eller affärslokalsyta på tomten än vad som är tillåtet enligt detaljplanen.

Ägande- och besittningsrätten för tomten övergår till köparen när köpebrevet undertecknas på det villkor att den första posten av köpesumman för tomten har betalats i sin helhet och att stadens fastighetspanträtt i tomten har fastställts eller fastställs som borgen för den obetalda köpesumman (tilläggsköpesumman) och räntan på denna samt indrivningskostnaderna.

Den som köper tomten är skyldig att underteckna ett köpebrev för tomten senast 30.4.2026 om bygglovets för tomten har vunnit laga kraft och om de övriga förutsättningarna för att bebygga tomten uppfylls senast 31.10.2026.

Byggarbetena på tomten ska inledas efter att grundberedningen har slutförts, senast 31.10.2026, om annat inte avtalas. I fråga om inledningen av byggarbetena ska man separat i enlighet med byggbarhetsutredningen beakta att strandkonstruktionerna på udden har ännu inte byggts och att byggarbetena på tomten inte får inledas förrän stranden färdigställs. Avsikten är att projektet för byggande i strandområdet ska inledas hösten 2024.

Byggnaderna på tomten ska följa godkända ritningar och bli färdiga senast 31.10.2030 om annat inte avtalas med staden.

Stadsmiljönämndens framställning

Under den fortsatta beredningen av ärendet efter stadsmiljönämndens framställning har ärendet preciserats så att tomten säljs för projektbolaget NSF V Fin NewCo 10 Oy som inrättas för projektet.

NSF V Fin NewCo 10 Oy antecknas senare som köpare i föravtalet i stället för NSF V Finland Advisory Oy.

Befogenheter och verkställighet av beslutet

I enlighet med 7 kap. 1 § 6 punkten i förvaltningsstadgan ska stadsfullmäktige besluta om överlåtelse av fast egendom då köpesumman för egendomen överstiger 10 miljoner euro.

23.10.2024

Ärende/6

Om stadsfullmäktige godkänner beslutsförslaget har stadsstyrelsen för avsikt att i sitt verkställighetsbeslut bemyndiga

- tomtchefen vid stadsmiljösektorns tjänst tomter och utveckling av markegendom att vid behov göra små ändringar i föravtalet om fastighetsaffären och i de köpebrev som utarbetas utifrån detta
- chefen och juristen i teamet avtal och tillsyn, vardera ensam, att underteckna föravtalet för fastighetsaffären och de köpebrev som utarbetas utifrån detta och att vid behov göra små ändringar i dessa.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Susanna Hyvärinen, stadssekreterare, telefon: 09 310 60716
susanna.hyvarinen(a)hel.fi

Bilagor

- 1 Kiinteistökaupan esisopimus ja lisäehdot
- 2 Tarjouspyyntö

Sökande av ändring

Kommunalbesvär, fullmäktige

Utdrag

Utdrag
Deltagarna i anbudsförfarandet

Bilagor till utdrag
Förslagstext
Kommunalbesvär, fullmäktige
Bilaga 1
Bilaga 2

För kännedom

Stadsmiljönämnden
Stadsmiljösektorn
Stadskansliet

Beslutshistoria

Kaupunginhallitus 07.10.2024 § 607

HEL 2024-004442 T 10 01 01 01

Päätös

23.10.2024

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa

Kaupunginvaltuusto päättää myydä:

Tontin (AK) 10660/1 tai siitä muodostettavat tontit NSF V Fin NewCo 10 Oy (Y-tunnus 3448611-7) tai tämän perustamille/määräämille yhtiöille taikka perustettavien yhtiöiden lukuun vähintään 32 371 500 euron kauppahinnasta noudattaen kauppa- ja lisäkauppahinnan määräytymisen ja muilta osin liitteenä 1 olevan kiinteistökaupan esisopimuksen ehtoja, kaupungin käyttämiä kiinteistökaupan tavanomaisia ehtoja ja toimivaltaisen viranhaltijan mahdollisesti päättämiä lisäehtoja.

Esittelijä

vs. kansliapäällikkö
Tuula Saxholm

Lisätiedot

Susanna Hyvärinen, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 60716
susanna.hyvarinen(a)hel.fi

Kaupunkiympäristölautakunta 11.06.2024 § 348

HEL 2024-004442 T 10 01 01 01

Vanha talvitie, Neulansilmä, Verkkoneula

Päätös

A

Kaupunkiympäristölautakunta päätti Verkkosaaren pohjoisosan hintakilpailun (ostotarjouskilpailun) perusteella valita Helsingin kaupungin 10. kaupunginosan (Sörnäinen) Verkkosaaren pohjoisosan asemakaavan ja asemakaavan muutoksen nro 12375 mukaisen Tegel-nimisen korttelin 10660

- Ohjeellisen kaavatontin (AK) 1 (pinta-ala 5 799 m², os. Vanha talvitie, Neulansilmä, Verkkoneula) tai siitä muodostettavien tonttien varauksensaajaksi ja toteuttajaksi korkeimman kokonaishinnan ostotarjouksen tehneen NSF V Finland Advisory Oy:n (Y-tunnus 3252423-9) ehdolla, että kaupunginvaltuusto hyväksyy mainitun tontin osalta liitteenä 1 olevan kiinteistökaupan esisopimuksen ja että NSF V Finland Advisory Oy sitoutuu noudattamaan mainitun tontin varausehtoina po. sopimuksessa sovittuja ehtoja.

B

Kaupunkiympäristölautakunta esitti kaupunginhallitukselle, että kaupunki myy

23.10.2024

- Tontin (AK) 10660/1 tai siitä muodostettavat tontit NSF V Finland Advisory Oy:lle (Y-tunnus 3252423-9) tai tämän perustamille/määräämille yhtiöille taikka perustettavien yhtiöiden lukuun vähintään 32 371 500 euron kauppahinnasta noudattaen kauppaja ja lisäkauppahinnan määräytymisen ja muilta osin liitteenä 1 olevan kiinteistökaupan esisopimuksen ehtoja, kaupungin käyttämiä kiinteistökaupan tavanomaisia ehtoja ja toimivaltaisen viranhaltijan mahdollisesti päättämiä lisäehtoja.

C

Kaupunkiympäristölautakunta esitti kaupunginhallitukselle, että kaupunginhallitus oikeuttaa

- Kaupunkiympäristön toimialan maaomaisuuden kehittäminen ja tontti-palvelun tonttipäällikön tekemään ehdotuksessa A mainittuun kiinteistökaupan esisopimukseen ja sen perusteella tehtäviin kaupakirjoihin tarvittaessa muutoksia.
- Sopimukset ja valvonta -tiimin päällikön ja lakimiehen, kummankin yksin, allekirjoittamaan edellä mainitun esisopimuksen ja sen perusteella tehtävät kaupakirjat sekä tekemään niihin tarvittaessa vähäisiä muutoksia.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Martti Tallila, johtava kiinteistölakimies, puhelin: 09 310 36449
martti.tallila(a)hel.fi

7

Höjning av maximipriset för projektplanen för förbättring av brandsäkerheten på Järnvägstorgets metrostation

HEL 2024-009730 T 10 06 00

Beslutsförslag

Stadsfullmäktige godkänner en höjning av maximipriset för projektplanen för förbättring av brandsäkerheten på Järnvägstorgets metrostation så att projektets höjda maximipris inklusive planering, byggarbeten, tilläggs- och ändringsarbeten som genomförs under projektet och separata upphandlingar är 16 400 000 euro exklusive mervärdesskatt i kostnadsnivån för juli 2024.

Föredragandens motiveringar

Stadsstyrelsen godkände 27.6.2022 (§ 513) en projektplan för förbättring av brandsäkerheten på Järnvägstorgets metrostation så att projektets maximipris inklusive planering, byggarbeten och tilläggs- och ändringsarbeten som genomförs under projektet är 8 200 000 euro exklusive mervärdesskatt i kostnadsnivån för mars 2022.

Stadsfullmäktige godkände 17.1.2024 (§ 9) en höjning av maximipriset för projektplanen för förbättring av brandsäkerheten på Järnvägstorgets metrostation så att projektets höjda maximipris inklusive planering, byggarbeten, tilläggs- och ändringsarbeten som genomförs under projektet och separata upphandlingar är 14 100 000 euro exklusive mervärdesskatt i kostnadsnivån för september 2023.

Brandsäkerheten på Järnvägstorgets metrostation behöver förbättras för att garantera användarnas säkerhet och följa myndigheternas krav på brandsäkerhet.

Projektet går ut på att fläktar, rökdörrar och konstruktioner som hindrar rökspridning förbättras eller läggs till på metrostationens tunnel- och plattformsområde. I projektet förses metrons plattformsområde med system för eldistribution, belysning, telekommunikation och säkerhet som motsvarar dagens krav, bestämmelser och standarder. Under jord, i intilliggande fastigheter och i gatuplanet kring Brunnsgränd planeras flera projekt som blir möjliga i och med att brandsäkerheten under jord förbättras.

Projektplanens maximipris har redan höjts en gång när planeringen framskred, men även det förhöjda priset har visat sig vara otillräckligt, eftersom det i genomförandefasen visade sig att det behövs tilläggs- och ändringsarbeten. Maximipriset måste höjas eftersom projektet var

svårare att genomföra och förhållandena mer krävande än väntat. Det var ont om plats på bygget, och det var nödvändigt att utföra det arbete som krävdes för att uppfylla brandsäkerhetskraven i etapper. Vid genomförandeplaneringen var det inte möjligt att i tillräcklig mån förutse vilka följder detta skulle få för bland annat planeringen av arbetsskift och logistiken vid bygget. Bland annat vattenläckor, extra schaktningar vid installationen av rökdörrar, behovet att stödja plattformarna under byggandet och stödkonstruktioner för rökschakt har lett till att tilläggsoch ändringsarbeten har behövts.

Det är ändamålsenligt att höja maximipriset så att projektet kan slutföras och de eftersträvade förbättringarna i brandsäkerheten på Järnvägstorgets metrostation genomförs.

Att ordna med undantagsarrangemangen i metrotrafiken i samband med trafikavbrottet, genomföra projektet smidigt och starta om trafiken har varit ett krävande förändringshanteringsprojekt som har gällt alla områden inom metrons affärsverksamhet. En regelbunden riskbaserad uppföljning har tillämpats i beredningen och genomförandet av åtgärderna. Erfarenheterna kommer att utnyttjas vid planeringen av krävande ombyggnader i metrosystemet.

Projektets strategiska koppling

Enligt Helsingfors stadsstrategi ska trafiksystemets funktionalitet tryggas med trafikinvesteringar och de hållbara färdmedlens andel av trafiken öka. Beslutsförslaget stämmer överens med stadsstrategin och stöder dess mål om trygghet av hållbar tillväxt. Strategin nämner dessutom ett mål om en omfattande beredskap på stadsnivå och en grund för en mångsidig funktionsförmåga i olika situationer.

Utgångspunkter och mål för projektet

Järnvägstorgets metrostation i Helsingfors invigdes 1982. Stationen ligger under Brunnsгатans däck och är förbunden med Stationstunneln. En passage med rulltrappor leder från biljetthallsplanet ner till mitten av plattformen.

Stationstunnelns underjordiska rum byggdes ursprungligen som om de utgjorde ett öppet uterum. Många funktionella ändringar har gjorts i lokalerna under Brunnsгатans däck under tidigare årtionden. Det har konstaterats att det finns brister i lokalernas rökventilation och att utgångarna är otillräckliga. Simuleringar har visat att det inte är säkert att man kan ta sig ut ur lokalerna på ett säkert sett vid en eldsvåda.

Antalet användare på Järnvägstorgets metrostation beräknas öka i framtiden allteftersom anknutna och närliggande projekt genomförs. De

23.10.2024

konstaterade bristerna i brandsäkerheten bör åtgärdas innan andra förbättrings- och utvecklingsprojekt inleds. Enligt den detaljplan som gäller för området kan bygglov endast beviljas om det finns utredningar om räddnings- och utrymningsvägar för de underjordiska lokalerna samt om ändringarnas effekter på metrons utgångar och rökventilation och Räddningsverket har godkänt dessa utredningar.

Projektet resulterar i en säker och ljus metrostation som är energieffektivare och betjänar passagerarna bättre än förr. Samtidigt blir det möjligt att genomföra andra projekt som planeras under jord, i intilliggande fastigheter och i gatuplanet.

Genomförande av projektet

Projektet går ut på att fläktar, rökdörrar och konstruktioner som hindrar rökspridning förbättras eller läggs till på metrostationens tunnel- och plattformsområde. En glasvägg med automattörrar har byggts på botten av rulltrappan. Glasväggen utgör en röksluss. Undertaket på plattformsnivå har delvis förnyats. I förnyelsen ingick ändringar i belysning, akustik och övrig teknik. En ny konstruktion som hindrar rökspridning har byggts längst ut på plattformsnivån. I den har belysning, teknikgångar och ytor för dämpning och skyltning integrerats. Undertaket i rulltrappans övre och nedre del förnyades. Sprinklersystemet förnyas och utvidgas så att det också omfattar plattformen och de viktigaste tekniska lokalerna.

Projektet omfattar metrostationens plattform och tunnlar, utrymnings- och släckningsvägar, rulltrappan och tekniska lokaler i den mån man lägger till eller förnyar släckningssystem.

Eftersom förbättringarna krävde att man arbetade även på spårområdet kunde metron varken köra som vanligt eller åka förbi stationen utan att stanna. Projektet förutsatte ett cirka tre månader långt avbrott i metrotrafiken vid Järnvägstorget sommaren 2024. För att avbrottet skulle bli så kort som möjligt pågick arbetet även under nätter och veckoslut.

Under avbrottet utfördes de för metrotrafiken kritiska arbetsmomenten, men byggandet fortsätter även efter att stationen öppnats för passagerartrafik. En del av plattformsområdet är fortfarande en byggplats. Under arbetet gjordes simuleringar av passagerarflödet, som visade att passagerare som stiger av metron kan behöva köa en stund för att nå rulltrappan men att det inte borde uppstå några betydande köer på plattformsområdet.

Tanken har varit att byggplatsarrangemangen ska genomföras så att metrostationen är säker och de rutter som används är tillgängliga och försedda med skyltning. Lokalerna under Brunnsгатans däck på Kom-

23.10.2024

passtorget och det omgivande rummet på våningen ovanför har varit öppna för användning under ändrings- och reparationsarbetena.

Möjlighet till incitament

Möjligheten att erbjuda entreprenören ett incitament övervägdes våren 2024 i enlighet med stadsstyrelsens uppmaning vid planeringen av genomförandefasen.

Längden på trafikavbrottet var beroende av arbetsmomenten i anknäring till de rökdörrar som installerades i metrotunnlarna. Arbetsmomenten och arbetslagens framsteg begränsades bland annat av platsbristen och den krävande logistiken längs med spåret. Det var omöjligt att snabba upp arbetsmomenten genom att öka antalet arbetslag. För att fungera måste de tekniska system som installerades i projektet kopplas till metrons tågkontroll- och säkerhetssystem och bland annat det tekniska kontrollrummet.

För att systemhelheten ska kunna testas och tas i bruk på ett kontrollerat sätt måste flera olika leverantörer och Huvudstadsregionens Stadstrafik Ab:s kontrollrum samarbeta intensivt. Samarbetsmöjligheterna begränsas i viss mån av att man samtidigt måste ta hand om säkerheten i trafiken på resten av metrobanan. Granskningar visade att det inte var möjligt att genomföra arbetsmomenten och ta systemen i bruk snabbare.

Ny kostnadskalkyl och överskridning av kostnadskalkylen

Efter att stadsstyrelsen godkände den ursprungliga projektplanen 27.6.2022 (§ 513) inleddes genomförandeplaneringen, där omfattningen av reparationerna och förbättringarna samt planerna på hur arbetet skulle delas in i etapper preciserades. När projektets omfattning hade preciserats godkände stadsfullmäktige 17.1.2024 (§ 9) ett förhöjt maximipris på 14 100 000 euro för projektet. I projektplanen ingick en riskreservering på cirka 24 %.

Projektets helhetskostnader exklusive mervärdesskatt uppgår enligt den uppdaterade projektplanen till högst 16 400 000 euro i kostnadsnivån för juli 2024. I kostnadskalkylen ingår en riskreservering på cirka 5 % för den tid då entreprenaden slutförs.

Kostnadskalkylen är utarbetad i Helsingfors prisnivå då det senast publicerade byggnadskostnadsindexet varit 7/2024 = 110,9 (2021 = 100).

Maximipriset måste höjas eftersom projektet var svårare att genomföra och förhållandena mer krävande än väntat. Det var ont om plats på bygget, och det var nödvändigt att utföra det arbete som krävdes för att

uppfylla brandsäkerhetskraven i etapper. Vid genomförandeplaneringen var det inte möjligt att i tillräcklig mån förutse vilka följder detta skulle få för bland annat planeringen av arbetsskift och logistiken vid bygget. Dessutom har bland annat vattenläckor, extra schaktningar vid installationen av rökdörrar, behovet att stödja plattformarna under byggandet och stödkonstruktioner för rökschakt lett till tilläggs- och ändringsarbeten har behövts. Även byggherrekostnaderna har ökat, vilket beror på de resurser som trafikavbrottet krävde, hur krävande byggplatsen var, sammanjämningsbehovet och det omfattande samarbetet.

Höjningen på 2 300 000 euro av projektplanens maximipris fördelas enligt följande:

- Kostnader för planering och byggherreverksamhet 440 000 euro
- Byggnadstekniska arbeten 1 860 000 euro

Under åren 2021–2023 uppgick projektkostnaderna till 971 000 euro. Kostnaderna för projektet beräknas uppgå till cirka 12 688 000 euro under 2024 och cirka 2 741 000 euro under 2025. Anslagen i HST:s godkända investeringsprogram för 2024 räcker till för att genomföra 2024 års andel av projektet. De kostnader som gäller år 2025 har beaktats i beredningen av 2025 års budgetförslag.

Trafikavbrottet

Eftersom förbättringen av brandsäkerheten på Järnvägstorgets metrostation krävde att man även arbetade på spåren och i deras omedelbara närhet kunde metrotrafiken inte fortgå normalt. Huvudstadsregionens Stadstrafik Ab, som producerar operativ metroverksamhet för HST, och samkommunen Helsingforsregionens trafik (HRT) kom i sin planering fram till att det trafikalternativ som skulle förorsaka stadsborna minst olägenheter var ett cirka tre månader långt avbrott i metrotrafiken vid Järnvägstorget sommaren 2024.

Trafikavbrottet fick ansevärliga konsekvenser för passagerarna i kollektivtrafiken. Järnvägstorgets metrostation var stängd för passagerartrafik 3.6–1.9.2024 och metrotågen passerade inte stationen med undantag av korta, i förväg planerade förflyttningar av underhållsutrustning och metrotåg nattetid längs det ena spåret med syfte att säkra underhållet.

Eftersom trafiken avbröts helt och hållet kunde de arbetsmoment som var svårast med tanke på trafiken utföras så snabbt som möjligt. Därför var det möjligt att i huvudsak förlägga avbrottet till sommaren, då passagerarna var få. Staden räknade med att den första tiden under avbrottet skulle bli svår, eftersom passagerarantalet brukar sjunka efter

midsommar och öka igen i augusti. Vid undantagstrafik tar det också tid för passagerarna att lära sig förutse de ändrade arrangemangen när de rör sig i trafiken. På de tillfälliga ändstationerna Helsingfors universitet och Kampen uppstod trängsel särskilt i början av trafikavbrottet, vilket tidvis förorsakade störningar i hissarna och rulltrapporna, särskilt på Helsingfors universitets station, trots de underhållsarbeten som utförts i förväg.

Staden förberedde sig för avbrottet i samarbete med HRT. Bland annat satte man upp skyltar i stadsmiljön och spred effektivt information i tillgängliga medier. I början av undantagsarrangemangen placerade HRT ut tillfälliga guider på stationerna för att bistå passagerarna med råd. På de tillfälliga ändstationerna placerades fler ordningsvakter. Av säkerhetsskäl begränsade ordningsvakterna ibland antalet passagerare som fick åka nerför rulltrappan så att de köande fick stå i biljetthallen, där det finns mer plats. I fråga om hissarna och rulltrapporna rådde ständig förstärkt serviceberedskap.

I HRT:s ersättande spårvagns- och busstrafik förekom tidvis förseningar och problem med otillräcklig kapacitet. HRT arbetade för att lösa problemen i den mån sommarens gatubyggen och busstrafikens begränsade materiel tillät. Enligt en passagerarenkät som HRT ordnade ansåg passagerarna att de fick tillräckligt med information om undantagsläget. Den negativa responsen handlade om förlängda restider och trängsel i den ersättande trafiken och på de tillfälliga ändstationerna.

Tidsplan

Projektet genomförs mellan mars 2024 och mars 2025. De arbetsmoment som skulle utföras under trafikavbrottet slutfördes före avbrottets slut, men bygget fortsätter till våren 2025.

Projektets effekter på driftsekonomin

Projektet medför med 25 års avskrivningstid och lineära avskrivningar årligen extra avskrivningskostnader på cirka 656 000 euro. Projektet har beräknats medföra besparingar på 25 000 euro i underhålls- och energikostnader.

Enligt HRT:s grundavtal kan staden fakturera HRT för 50 % av avskrivningarna för investeringen (323 000 euro om året) och 50 % av de kalkylmässiga ränteutgifterna (totalt 7 600 000 euro under 25 år med en kalkylränta på 5 %). HST återbetalar de kalkylmässiga ränteutgifterna på 50 % som det fakturerat HRT för till staden.

Resten av avskrivningarna (cirka 323 000 euro om året) och de verkliga räntekostnaderna på 6 080 000 euro för finansiering av investering-

23.10.2024

en under lånetiden (räntefot på 4 % och 25 års amorteringstid) blir kostnader för staden i form av infrastrukturstöd. Projektet påverkar stadens stöd till HST med i genomsnitt 486 000 euro om året.

Dessutom blir en del av den avskrivningsandel på 50 % som staden fakturerar HRT och 50 % av den kalkylmässiga räntan årligen kostnader för staden genom HRT:s betalningsandel; cirka 50 % av avskrivningsandelen och den kalkylmässiga räntan täcks med biljettintäkter medan resten hänförs till kommunandelen. Den totala effekten av HST:s andel av projektet för förbättring av brandsäkerheten på Järnvägstorgets metrostation på Helsingfors stads driftsekonomi beräknas bli i genomsnitt 680 000 euro om året (HRT:s betalningsandel och HST:s stöd från staden tillsammans).

Befogenheter

I enlighet med 7 kap. 1 § 3 mom. 1 punkten i förvaltningsstadgan beslutar stadsfullmäktige om projektplaner vars kostnadskalkyl överstiger 10 miljoner euro

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Timo Lindén, stadssekreterare, telefon: 09 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Bilagor

1 Hanksuunnitelman enimmäishinnan korotus 2.9.2024

Sökande av ändring

Kommunalbesvär, fullmäktige

För kännedom

Direktionen för trafikaffärsverket
Trafikaffärsverket

Beslutshistoria

Kaupunginhallitus 07.10.2024 § 608

HEL 2024-009730 T 10 06 00

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

23.10.2024

Kaupunginvaltuusto hyväksyy Rautatientorin metroaseman paloturvallisuuden parantamisen hankesuunnitelman enimmäishinnan korottamisen siten, että hankkeen korotettu arvonlisäveroton enimmäishinta sisältäen hankkeen suunnittelun, rakennustyöt sekä hankkeen aikaiset lisä- ja muutostyöt ja erillishankinnat on 16 400 000 euroa kustannustasossa heinäkuu 2024.

Esittelijä

vs. kansliapäällikkö
Tuula Saxholm

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liikenneliikelaitoksen johtokunta 05.09.2024 § 76

HEL 2024-009730 T 10 06 00

Esitys

Johtokunta esitti kaupunginhallitukselle Rautatientorin metroaseman paloturvallisuuden parantamisen hankesuunnitelman enimmäishinnan korottamista esityksen mukaan niin, että hankkeen korotettu arvonlisäveroton enimmäishinta sisältäen hankkeen suunnittelun, rakennustyöt ja hankkeen aikaiset lisä- ja muutostyöt ja erillishankinnat on 16.400.000 euroa heinäkuun 2024 kustannustasossa.

Käsittely

05.09.2024 Esittelijän muutetun ehdotuksen mukaan

Ennen asian käsittelyä esittelijä muutti ehdotuksen perusteluja seuraavasti: Kappaleissa 4 ja 25 muutetaan teksti "viranomaisvaatimusten näkökulmasta" muotoon "viranomaisvaatimusten täyttämisen näkökulmasta".

Itse asia päätettiin esityksen mukaan.

Asian aikana kuultavina olivat Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy:n omaisuudenhallintayksikön johtaja Antti Nousiainen ja projektipäällikkö Susanna Saloranta.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Saara Kanto

Lisätiedot

Saara Kanto, toimitusjohtaja, puhelin: 310 20277
saara.kanto(a)hel.fi

Postadress

PB 1
00099 HELSINGFORS STAD
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Besöksadress

Norra esplanaden 11-13
Helsingfors 17
http://www.hel.fi/stadsfullmaktige

Telefon

+358 9 310 1641

FO-nummer

0201256-6

8 Socialdemokratiska fullmäktigegruppens gruppmotion om att säkerställa avgiftsfriheten i andra stadiets utbildning

HEL 2024-006014 T 00 00 03

Beslutsförslag

Stadsfullmäktige betraktar gruppmotionen som slutbehandlad.

Föredragandens motiveringar

Socialdemokratiska fullmäktigegruppen föreslår i sin gruppmotion att man i stadens kommande budgetförhandlingar säkerställer att andra stadiets utbildning förblir avgiftsfri i Helsingfors.

Statsminister Orpos regering beslutade vid regeringens ramförhandlingar 15–16.4.2024 som en ny anpassningsåtgärd med syfte att stärka de offentliga finanserna att sådana avgiftsfria läromedel som avses i läropliktslagen (inklusive de fem första studentproven) endast ska tillhandahållas till utgången av det kalenderår under vilket den studerande fyller 18 år. Regeringen beslutade även att inskränka rätten till stöd för skolresor till de studerande som studerar i avgiftsfria utbildningar.

I regeringens budgetförslag 3.9.2024 för 2025 ingår inte någon inskränkning av avgiftsfriheten på andra stadiet.

Avgiftsfrihet i andra stadiets utbildning

Avgiftsfriheten i andra stadiets utbildning föreskrivs i läropliktslagen (1214/2020). Enligt gällande lagstiftning (16 § i läropliktslagen) är utbildning som anses vara fullgörande av läroplikten avgiftsfri till utgången av det kalenderår under vilket den studerande fyller 20 år. Rätten till avgiftsfri utbildning gäller dock inte om den studerande har avlagt gymnasiets lärokurs och studentexamen eller yrkesinriktad examen eller motsvarande utländska studier.

Utbildningsanordnaren ska se till att undervisning, måltider, läromedel som behövs vid undervisningen samt arbetsredskap, arbetsdräkter och arbetsmaterial är avgiftsfria. Studentexamensnämnden ansvarar för studentprovets avgiftsfrihet och FPA fattar beslut om att bevilja stöd för skolresor.

Kostnader för läromedel och arbetsredskap under studierna

I gymnasiet utgör licensavgifterna för läromedel största delen av läromedelskostnaderna under gymnasiestudierna. Största delen av läro-

23.10.2024

medlen köps under det första och det andra studieåret, men läromedel köps även under det tredje studieårets höst och även senare i det fall att den studerande avlägger gymnasiet på fyra år. De studerandes datorer köps när de inleder sina studier. Kostnaden för datorerna realiseras för utbildningsanordnaren vid denna tidpunkt.

Beroende på förlaget kan man få olika långa licenser (exempelvis 3, 12 eller 48 månader) för enskilda digitala böcker och läsårslånga licenser för digitala bokserier. Gymnasierna planerar själva upphandlingarna av läromedel på det sätt som de anser mest ändamålsenligt ur ett totalekonomiskt perspektiv.

I yrkesutbildningen köps största delen av läromedlen, arbetsredskapen och arbetsdräkterna (inklusive datorer) tidigt under studierna, eftersom läromedel, arbetsredskap och arbetsdräkter behövs ända från början av studierna vid såväl lärandet i arbetslivet, självständiga studier som närundervisningen vid läroanstalten. Efter de inköp som görs i början av studierna är kostnaderna små under resten av studierna.

Konsekvenser för studerande

Om avgiftsfriheten inskränks i enlighet med beslutet vid ramförhandlingarna blir de studerande som drabbas värst de som inleder en utbildning som leder till examen senare än vanligt, exempelvis på grund av fullgörande av en handledande utbildning eller fördröjning av slutförandet av den grundläggande utbildningen, och de vars examen drar ut på tiden på grund av inlärnings svårigheter eller av andra skäl.

Beslutet får även kännbara konsekvenser särskilt för de studerande som håller på att slutföra sina gymnasiestudier och förbereder sig för studentskrivningarna. I praktiken skulle gymnasiestuderandena inte längre omfattas av avgiftsfriheten från och med det tredje läsårets (det så kallade abiårets) vårtermin. De studerande behöver sina läromedel när de förbereder sig för studentskrivningarna och de som går ett fjärde år i gymnasiet även i studierna under följande läsår. Särskilt problematiskt vore det att ta bort de studerandes datorer under abiårets vår, eftersom läromedels- och programlicenserna behövs när de studerande förbereder sig för och avlägger studentproven.

Beslutet skulle få oroande konsekvenser för vilka utbildningar ungdomar söker sig till. Enligt en undersökning som undervisnings- och kulturministeriet beställt om hur avgiftsfriheten för den utvidgade läroplikten har förverkligats (Owal Group, 2023) bedömde cirka hälften av de svarande att avgiftsfriheten hade påverkat deras beslut att söka till gymnasiet. Det finns en risk att beslutet får negativa konsekvenser för stadens mål om att förebygga segregation om familjernas ekonomiska situation i högre grad än för närvarande begränsar de ungas möjlighe-

ter att välja utbildning. Inom yrkesutbildningen ska största delen av läromedlen och redskapen köpas i början av studierna, vilket framför allt kan påverka de ungas möjligheter att söka sig till tekniska utbildningar, där läromedels- och redskapskostnaderna är störst.

Bedömning av ramförhandlingsbeslutets kostnadseffekter

Effekter på Helsingfors stads statsandelar

Regeringen har beräknat att en inskränkning av avgiftsfriheten för läromedel (inklusive studentprov) i enlighet med regeringens beslut skulle stärka de offentliga finanserna med 6 miljoner euro 2025 och med 12 miljoner euro från och med 2026. Effekten på de offentliga finanserna utgörs av en effekt på 3 miljoner euro på staten och en effekt på uppskattningsvis 3 miljoner euro på kommunerna (sammanlagt 6 miljoner euro) år 2025. På motsvarande sätt blir effekten på staten 6 miljoner euro och effekten på kommunerna uppskattningsvis 6 miljoner euro (sammanlagt 12 miljoner euro) från och med 2026.

Cirka 8 % av alla läropliktiga i Finland studerar vid Helsingfors stads läroanstalter. Största delen (70 %) av de läropliktiga i stadens läroanstalter studerar vid gymnasier, där kostnaderna för avgiftsfriheten är större än i yrkesutbildningen. I Helsingfors är den andel av de läropliktiga som fullgör sin läroplikt inom gymnasieutbildningen större än det nationella genomsnittet.

Enligt fostrans- och utbildningssektorns preliminära kalkyl skulle cirka 8–10 % av statens nedskärningar (250 000–300 000 euro 2025, 500 000–600 000 euro från och med 2026) gälla Helsingfors stads statsandelar, främst gymnasieutbildningens statsandelar.

Tilläggskostnader för gymnasiestuderande

Enligt gällande lagstiftning är de fem första studentproven som en studerande avlägger avgiftsfria, liksom även omtagningarna om några av dessa prov blir underkända. Om avgiftsfriheten upphörde vid utgången av det år under vilket den studerande fyller 18 år skulle studentprov som avläggs på våren under det tredje studieåret eller senare bli avgiftsbelagda för den studerande. Fostrans- och utbildningssektorn bedömer att de studerande sprider ut sina studentprov så att de avlägger två av sina första fem prov på hösten under det tredje året, vilket betyder att dessa prov förblir avgiftsfria. Resten av proven avläggs på våren under det tredje året eller senare. Eftersom provavgiften är 38 euro per prov innebär detta tilläggskostnader på 114 euro per studerande jämfört med nuläget. I Helsingfors stads gymnasier skulle över 3 000 studerande årligen drabbas av tilläggskostnaden. Ur stadens synvinkel

går det inte att spara i studentprovsavgifterna, eftersom dessa inte medför direkta kostnader för staden.

Dessutom skulle studerande som avlägger gymnasiet på fyra år bli tvungna att betala för sina läromedel från och med det tredje studieårets vårtermin. De studerande som avlägger gymnasiet på tre år inleder med enstaka undantag inga nya kurser på vårterminen under sitt tredje studieår. Sektorn bedömer att de som avlägger gymnasiet på fyra år sammanlagt inleder cirka 5–6 nya kurser på det tredje årets vårtermin och under det fjärde året. Om läromedlen kostar 20 euro per kurs och det genomsnittliga antalet kurser är 5,5 innebär det tilläggskostnader på 110 euro per studerande jämfört med nuläget. I Helsingfors stads gymnasier fortsätter knappt 950 studerande sina gymnasiestudier under ett fjärde eller femte år. Utifrån denna kalkyl kan staden spara cirka 104 000 euro om året i läromedel för gymnasiet om de studerande i fortsättningen själva bekostar sina läromedel.

Alla studerande som börjar i stadens gymnasier får en dator för sina studier. Staden köper datorerna som en investering. En dator kostar cirka 480 euro. Utöver detta tillkommer kostnader för programlicenser. I år återanvänds de utexaminerade gymnasiestuderandenas datorer för första gången i grundskolorna, vilket minskar den grundläggande utbildningens anskaffningskostnader för datorer. Om fjärdeårsstuderandena får behålla sina datorer tills de slutfört sina studier innebär det att datorerna återvinns något mindre effektivt. Studerandena behöver emellertid fortfarande sin dator i studierna och studentproven även under sitt fjärde år. Om de blev tvungna att avstå från sin dator skulle deras studiegång försvåras. Sparpotentialen hos datorerna ligger i en effektiv återanvändning. Datorernas kostnader realiseras i början av studierna, med undantag för licenskostnader.

Tilläggskostnader för studerande inom yrkesutbildningen

Inom yrkesutbildningen realiseras kostnaderna för läromedel, arbetsredskap, arbetsdräkter och arbetsmaterial i början av studierna. Det är främst de studerande inom yrkesutbildningen som saknar en examen på andra stadiet och inleder sina studier under det kalenderår då de fyller 19 eller 20 år som skulle drabbas av tilläggskostnader jämfört med nuläget. Yrkesinstitutet Stadin ammattiopisto beräknas ha cirka 100 sådana studerande om året.

Kostnaderna per studerande för läromedel och arbetsredskap med datorn medräknad är cirka 980 euro i Stadin ammattiopisto. Kostnaderna varierar från bransch till bransch. De är störst i utbildningar inom teknikbranschen. Utifrån denna kalkyl kan staden spara cirka 90 000 euro om året i läromedel, arbetsredskap, arbetsdräkter och arbetsmaterial

inom yrkesutbildningen om de studerande i fortsättningen själva bekostar sina läromedel.

Avgiftsfriheten i Helsingfors

Helsingfors stad bedömer att den i egenskap av utbildningsanordnare inte kan spara tillräckligt mycket i läromedel och arbetsredskap för att nå de besparingar som eftersträvas i de offentliga finanserna. Om utbildningsanordnaren inte hittar sätt att spara i läromedlen kan den bli tvungen att spara i något annat, exempelvis undervisningen eller handledningen. I läromedel, arbetsredskap, arbetsdräkter och arbetsmaterial finns en sammanlagd årlig sparpotential på cirka 200 000 euro. Således blir staden i vilket fall som helst tvungen att kompensera största delen av nedskärningarna i statsandelarna genom att öka sin självfinansieringsandel om den nuvarande resursnivån i undervisningen och handledningen ska bibehållas.

Andra stadiets utbildning förblir avgiftsfri i Helsingfors precis som hittills. Staden fortsätter alltså att bekosta läromedel, arbetsredskap, arbetsdräkter och arbetsmaterial för de studerande som är berättigade till avgiftsfrihet. Staden bekostar fortsättningsvis inte studentprovsavgifter eller skolresor för sina studerande, eftersom utbildningsanordnaren hittills inte har varit ansvarig för deras avgiftsfrihet. Det vore dessutom mycket tungt att följa upp och förvalta dessa utan lämpliga system. Nämnden anser att avgiftsfria läromedel, arbetsredskap, arbetsdräkter och arbetsmaterial bidrar till att ungdomar avlägger en examen på andra stadiet och gör studierna mindre ekonomiskt och psykiskt tunga för de studerande, särskilt i slutskedet.

Sparpotentialen på 200 000 euro är liten i förhållande till de skadliga konsekvenser som ett sådant beslut skulle få för unga studerande.

Fostrans- och utbildningsnämnden anser att det är viktigt att staden i sitt avgörande beaktar diskrimineringsombudsmannens utlåtande (VVTDno-2019-703) från 2019. Utlåtandet gällde ett antagande om indirekt diskriminering i Helsingfors stads försök med avgiftsfrihet på andra stadiet. Staden kunde inte vederlägga antagandet i sin redogörelse. Enligt diskrimineringsombudsmannens utlåtande försatte beslutet att försöket med avgiftsfrihet endast skulle gälla stadens egna läroanstalter yrkesstuderande med funktionsnedsättning eller svenska som modersmål i en ofördelaktigare situation än andra, eftersom de inte hade möjlighet att välja en läroanstalt som omfattades av försöket med avgiftsfrihet på andra stadiet.

Fostrans- och utbildningsnämnden samt jämställdhets- och likabehandlingskommittén har gett utlåtande i ärendet. Nämnden och kommittén understöder att avgiftsfriheten på andra stadiet bibehålls i sin nuvaran-

23.10.2024

Ärende/8

de form i Helsingfors. Motionssvaret stämmer överens med utlåtandena om ärendet.

Enligt 30 kap. 12 § 2 mom. i förvaltningsstadgan besvaras en gruppmotion av stadsstyrelsen. Svaret behandlas i stadsfullmäktige inom åtta månader från att motionen väckts. I övrigt tillämpas på gruppmotioner det som i 11 § i samma kapitel är föreskrivet om fullmäktigemotioner.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Katja Rimpilä, stadssekreterare, telefon: 09 310 36256
katja.rimpila(a)hel.fi

Bilagor

- 1 Ryhmäaloite 24.04.2024 Heinäluoma Eveliina Helsingin on turvattava toisen asteen maksuttomat oppimateriaalit myös jatkossa
- 2 Kasko lautakunnan lausunto
- 3 Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunnan lausunto92024

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Utdrag

Utdrag

Socialdemokratiska fullmäktigegruppen

Bilagor till utdrag

Förslagstext

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutshistoria

Kaupunginhallitus 07.10.2024 § 610

HEL 2024-006014 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo ryhmäaloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

vs. kansliapäällikkö
Tuula Saxholm

Lisätiedot

Katja Rimpilä, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36256

Postadress

PB 1
00099 HELSINGFORS STAD
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Besöksadress

Norra esplanaden 11-13
Helsingfors 17
<http://www.hel.fi/stadsfullmaktige>

Telefon

+358 9 310 1641

FO-nummer

0201256-6

23.10.2024

Ärende/8

katja.rimpila(a)hel.fi

Postadress

PB 1
00099 HELSINGFORS STAD
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Besöksadress

Norra esplanaden 11-13
Helsingfors 17
<http://www.hel.fi/stadsfullmaktige>

Telefon

+358 9 310 1641

FO-nummer

0201256-6

9 Gruppmotion av Vänsterförbundets fullmäktige-grupp om avgiftsfri utbildning på andra stadiet

HEL 2024-006017 T 00 00 03

Beslutsförslag

Stadsfullmäktige betraktar gruppmotionen som slutbehandlad.

Föredragandens motiveringar

Vänsterförbundets fullmäktige-grupp föreslår i sin motion att andra stadiets utbildning ska förbli avgiftsfri för ungdomar under hela examen i Helsingfors. Motionen finns som bilaga 1.

Statsminister Orpos regering beslutade vid regeringens ramförhandlingar 15–16.4.2024 som en ny anpassningsåtgärd med syfte att stärka de offentliga finanserna att sådana avgiftsfria läromedel som avses i läropliktslagen (inklusive de fem första studentproven) endast ska tillhandahållas till utgången av det kalenderår under vilket den studerande fyller 18 år. Regeringen beslutade även att inskränka rätten till stöd för skolresor till de studerande som studerar i avgiftsfria utbildningar.

I regeringens budgetförslag 3.9.2024 för 2025 ingår inte någon inskränkning av avgiftsfriheten på andra stadiet.

Avgiftsfrihet i andra stadiets utbildning

Avgiftsfriheten i andra stadiets utbildning föreskrivs i läropliktslagen (1214/2020). Enligt gällande lagstiftning (16 § i läropliktslagen) är utbildning som anses vara fullgörande av läroplikten avgiftsfri till utgången av det kalenderår under vilket den studerande fyller 20 år. Rätten till avgiftsfri utbildning gäller dock inte om den studerande har avlagt gymnasiets lärokurs och studentexamen eller yrkesinriktad examen eller motsvarande utländska studier.

Utbildningsanordnaren ska se till att undervisning, måltider, läromedel som behövs vid undervisningen samt arbetsredskap, arbetsdräkter och arbetsmaterial är avgiftsfria. Studentexamensnämnden ansvarar för studentprovets avgiftsfrihet och FPA fattar beslut om att bevilja stöd för skolresor.

Kostnader för läromedel och arbetsredskap under studierna

I gymnasiet utgör licensavgifterna för läromedel största delen av läromedelskostnaderna under gymnasiestudierna. Största delen av läro-

23.10.2024

medlen köps under det första och det andra studieåret, men läromedel köps även under det tredje studieårets höst och även senare i det fall att den studerande avlägger gymnasiet på fyra år. De studerandes datorer köps när de inleder sina studier. Kostnaden för datorerna realiseras för utbildningsanordnaren vid denna tidpunkt.

Beroende på förlaget kan man få olika långa licenser (exempelvis 3, 12 eller 48 månader) för enskilda digitala böcker och läsårslånga licenser för digitala bokserier. Gymnasierna planerar själva upphandlingarna av läromedel på det sätt som de anser mest ändamålsenligt ur ett totalekonomiskt perspektiv.

I yrkesutbildningen köps största delen av läromedlen, arbetsredskapen och arbetsdräkterna (inklusive datorer) tidigt under studierna, eftersom läromedel, arbetsredskap och arbetsdräkter behövs ända från början av studierna vid såväl lärandet i arbetslivet, självständiga studier som närundervisningen vid läroanstalten. Efter de inköp som görs i början av studierna är kostnaderna små under resten av studierna.

Konsekvenser för studerande

Om avgiftsfriheten inskränks i enlighet med beslutet vid ramförhandlingarna blir de studerande som drabbas värst de som inleder en utbildning som leder till examen senare än vanligt, exempelvis på grund av fullgörande av en handledande utbildning eller fördröjning av slutförandet av den grundläggande utbildningen, och de vars examen drar ut på tiden på grund av inlärnings svårigheter eller av andra skäl.

Beslutet får även kännbara konsekvenser särskilt för de studerande som håller på att slutföra sina gymnasiestudier och förbereder sig för studentskrivningarna. I praktiken skulle gymnasiestuderandena inte längre omfattas av avgiftsfriheten från och med det tredje läsårets (det så kallade abiårets) vårtermin. De studerande behöver sina läromedel när de förbereder sig för studentskrivningarna och de som går ett fjärde år i gymnasiet även i studierna under följande läsår. Särskilt problematiskt vore det att ta bort de studerandes datorer under abiårets vår, eftersom läromedels- och programlicenserna behövs när de studerande förbereder sig för och avlägger studentproven.

Beslutet skulle få oroande konsekvenser för vilka utbildningar ungdomar söker sig till. Enligt en undersökning som undervisnings- och kulturministeriet beställt om hur avgiftsfriheten för den utvidgade läroplikten har förverkligats (Owal Group, 2023) bedömde cirka hälften av de svarande att avgiftsfriheten hade påverkat deras beslut att söka till gymnasiet. Det finns en risk att beslutet får negativa konsekvenser för stadens mål om att förebygga segregation om familjernas ekonomiska situation i högre grad än för närvarande begränsar de ungas möjlighe-

ter att välja utbildning. Inom yrkesutbildningen ska största delen av läromedlen och redskapen köpas i början av studierna, vilket framför allt kan påverka de ungas möjligheter att söka sig till tekniska utbildningar, där läromedels- och redskapskostnaderna är störst.

Bedömning av ramförhandlingsbeslutets kostnadseffekter

Effekter på Helsingfors stads statsandelar

Regeringen har beräknat att en inskränkning av avgiftsfriheten för läromedel (inklusive studentprov) i enlighet med regeringens beslut skulle stärka de offentliga finanserna med 6 miljoner euro 2025 och med 12 miljoner euro från och med 2026. Effekten på de offentliga finanserna utgörs av en effekt på 3 miljoner euro på staten och en effekt på uppskattningsvis 3 miljoner euro på kommunerna (sammanlagt 6 miljoner euro) år 2025. På motsvarande sätt blir effekten på staten 6 miljoner euro och effekten på kommunerna uppskattningsvis 6 miljoner euro (sammanlagt 12 miljoner euro) från och med 2026.

Cirka 8 % av alla läropliktiga i Finland studerar vid Helsingfors stads läroanstalter. Största delen (70 %) av de läropliktiga i stadens läroanstalter studerar vid gymnasier, där kostnaderna för avgiftsfriheten är större än i yrkesutbildningen. I Helsingfors är den andel av de läropliktiga som fullgör sin läroplikt inom gymnasieutbildningen större än det nationella genomsnittet.

Enligt fostrans- och utbildningssektorns preliminära kalkyl skulle cirka 8–10 % av statens nedskärningar (250 000–300 000 euro 2025, 500 000–600 000 euro från och med 2026) gälla Helsingfors stads statsandelar, främst gymnasieutbildningens statsandelar.

Tilläggskostnader för gymnasiestuderande

Enligt gällande lagstiftning är de fem första studentproven som en studerande avlägger avgiftsfria, liksom även omtagningarna om några av dessa prov blir underkända. Om avgiftsfriheten upphörde vid utgången av det år under vilket den studerande fyller 18 år skulle studentprov som avläggs på våren under det tredje studieåret eller senare bli avgiftsbelagda för den studerande. Fostrans- och utbildningssektorn bedömer att de studerande sprider ut sina studentprov så att de avlägger två av sina första fem prov på hösten under det tredje året, vilket betyder att dessa prov förblir avgiftsfria. Resten av proven avläggs på våren under det tredje året eller senare. Eftersom provavgiften är 38 euro per prov innebär detta tilläggskostnader på 114 euro per studerande jämfört med nuläget. I Helsingfors stads gymnasier skulle över 3 000 studerande årligen drabbas av tilläggskostnaden. Ur stadens synvinkel

går det inte att spara i studentprovsavgifterna, eftersom dessa inte medför direkta kostnader för staden.

Dessutom skulle studerande som avlägger gymnasiet på fyra år bli tvungna att betala för sina läromedel från och med det tredje studieårets vårtermin. De studerande som avlägger gymnasiet på tre år inleder med enstaka undantag inga nya kurser på vårterminen under sitt tredje studieår. Sektorn bedömer att de som avlägger gymnasiet på fyra år sammanlagt inleder cirka 5–6 nya kurser på det tredje årets vårtermin och under det fjärde året. Om läromedlen kostar 20 euro per kurs och det genomsnittliga antalet kurser är 5,5 innebär det tilläggskostnader på 110 euro per studerande jämfört med nuläget. I Helsingfors stads gymnasier fortsätter knappt 950 studerande sina gymnasiestudier under ett fjärde eller femte år. Utifrån denna kalkyl kan staden spara cirka 104 000 euro om året i läromedel för gymnasiet om de studerande i fortsättningen själva bekostar sina läromedel.

Alla studerande som börjar i stadens gymnasier får en dator för sina studier. Staden köper datorerna som en investering. En dator kostar cirka 480 euro. Utöver detta tillkommer kostnader för programlicenser. I år återanvänds de utexaminerade gymnasiestuderandenas datorer för första gången i grundskolorna, vilket minskar den grundläggande utbildningens anskaffningskostnader för datorer. Om fjärdeårsstuderandena får behålla sina datorer tills de slutfört sina studier innebär det att datorerna återvinns något mindre effektivt. Studerandena behöver emellertid fortfarande sin dator i studierna och studentproven även under sitt fjärde år. Om de blev tvungna att avstå från sin dator skulle deras studiegång försvåras. Sparpotentialen hos datorerna ligger i en effektiv återanvändning. Datorernas kostnader realiseras i början av studierna, med undantag för licenskostnader.

Tilläggskostnader för studerande inom yrkesutbildningen

Inom yrkesutbildningen realiseras kostnaderna för läromedel, arbetsredskap, arbetsdräkter och arbetsmaterial i början av studierna. Det är främst de studerande inom yrkesutbildningen som saknar en examen på andra stadiet och inleder sina studier under det kalenderår då de fyller 19 eller 20 år som skulle drabbas av tilläggskostnader jämfört med nuläget. Yrkesinstitutet Stadin ammattiopisto beräknas ha cirka 100 sådana studerande om året.

Kostnaderna per studerande för läromedel och arbetsredskap med datorn medräknad är cirka 980 euro i Stadin ammattiopisto. Kostnaderna varierar från bransch till bransch. De är störst i utbildningar inom teknikbranschen. Utifrån denna kalkyl kan staden spara cirka 90 000 euro om året i läromedel, arbetsredskap, arbetsdräkter och arbetsmaterial

inom yrkesutbildningen om de studerande i fortsättningen själva bekostar sina läromedel.

Avgiftsfriheten i Helsingfors

Helsingfors stad bedömer att den i egenskap av utbildningsanordnare inte kan spara tillräckligt mycket i läromedel och arbetsredskap för att nå de besparingar som eftersträvas i de offentliga finanserna. Om utbildningsanordnaren inte hittar sätt att spara i läromedlen kan den bli tvungen att spara i något annat, exempelvis undervisningen eller handledningen. I läromedel, arbetsredskap, arbetsdräkter och arbetsmaterial finns en sammanlagd årlig sparpotential på cirka 200 000 euro. Således blir staden i vilket fall som helst tvungen att kompensera största delen av nedskärningarna i statsandelarna genom att öka sin självfinansieringsandel om den nuvarande resursnivån i undervisningen och handledningen ska bibehållas.

Andra stadiets utbildning förblir avgiftsfri i Helsingfors precis som hittills. Staden fortsätter alltså att bekosta läromedel, arbetsredskap, arbetsdräkter och arbetsmaterial för de studerande som är berättigade till avgiftsfrihet. Staden bekostar fortsättningsvis inte studentprovsavgifter eller skolresor för sina studerande, eftersom utbildningsanordnaren hittills inte har varit ansvarig för deras avgiftsfrihet. Det vore dessutom mycket tungt att följa upp och förvalta dessa utan lämpliga system. Nämnden anser att avgiftsfria läromedel, arbetsredskap, arbetsdräkter och arbetsmaterial bidrar till att ungdomar avlägger en examen på andra stadiet och gör studierna mindre ekonomiskt och psykiskt tunga för de studerande, särskilt i slutskedet.

Sparpotentialen på 200 000 euro är liten i förhållande till de skadliga konsekvenser som ett sådant beslut skulle få för unga studerande.

Fostrans- och utbildningsnämnden anser att det är viktigt att staden i sitt avgörande beaktar diskrimineringsombudsmannens utlåtande (VVTDno-2019-703) från 2019. Utlåtandet gällde ett antagande om indirekt diskriminering i Helsingfors stads försök med avgiftsfrihet på andra stadiet. Staden kunde inte vederlägga antagandet i sin redogörelse. Enligt diskrimineringsombudsmannens utlåtande försatte beslutet att försöket med avgiftsfrihet endast skulle gälla stadens egna läroanstalter yrkesstuderande med funktionsnedsättning eller svenska som modersmål i en ofördelaktigare situation än andra, eftersom de inte hade möjlighet att välja en läroanstalt som omfattades av försöket med avgiftsfrihet på andra stadiet.

Fostrans- och utbildningsnämnden samt jämställdhets- och likabehandlingskommittén har gett utlåtande i ärendet. Nämnden och kommittén understöder att avgiftsfriheten på andra stadiet bibehålls i sin nuvaran-

23.10.2024

Ärende/9

de form i Helsingfors. Motionssvaret stämmer överens med utlåtandena.

Enligt 30 kap. 12 § 2 mom. i förvaltningsstadgan besvaras en gruppmotion av stadsstyrelsen. Svaret behandlas i stadsfullmäktige inom åtta månader från att motionen väckts. I övrigt tillämpas på gruppmotioner det som i 11 § i samma kapitel är föreskrivet om fullmäktigemotioner.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Katja Rimpilä, stadssekreterare, telefon: 09 310 36256
katja.rimpila(a)hel.fi

Bilagor

- 1 Ryhmäaloite 24.04.2024 Haglund Mia Helsingin on jatkettava toisen asteen koulutuksen maksuttomuutta
- 2 Kasko lautakunnan lausunto
- 3 Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunnan lausunto92024

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Utdrag

Utdrag

Vänsterförbundets fullmäktigegrupp

Bilagor till utdrag

Förslagstext

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutshistoria

Kaupunginhallitus 07.10.2024 § 611

HEL 2024-006017 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo ryhmäaloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

vs. kansliapäällikkö
Tuula Saxholm

Lisätiedot

Katja Rimpilä, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36256

Postadress

PB 1
00099 HELSINGFORS STAD
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Besöksadress

Norra esplanaden 11-13
Helsingfors 17
<http://www.hel.fi/stadsfullmaktige>

Telefon

+358 9 310 1641

FO-nummer

0201256-6

23.10.2024

Ärende/9

katja.rimpila(a)hel.fi

Postadress

PB 1
00099 HELSINGFORS STAD
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Besöksadress

Norra esplanaden 11-13
Helsingfors 17
<http://www.hel.fi/stadsfullmaktige>

Telefon

+358 9 310 1641

FO-nummer

0201256-6

10

Ledamoten Otso Kivekäs motion om att inte begränsa avgiftsfriheten för andra stadiets läromedel i Helsingfors

HEL 2024-005999 T 00 00 03

Beslutsförslag

Stadsfullmäktige betraktar motionen som slutbehandlad.

Föredragandens motiveringar

Ledamoten Otso Kivekäs och 37 andra ledamöter föreslår i sin motion att andra stadiets läromedel förblir avgiftsfria på samma sätt som hittills i Helsingfors även om landets regering inskränker avgiftsfriheten till högst 18-åriga studerande.

Statsminister Orpos regering beslutade vid regeringens ramförhandlingar 15–16.4.2024 som en ny anpassningsåtgärd med syfte att stärka de offentliga finanserna att sådana avgiftsfria läromedel som avses i läropliktslagen (inklusive de fem första studentproven) endast ska tillhandahållas till utgången av det kalenderår under vilket den studerande fyller 18 år. Regeringen beslutade även att inskränka rätten till stöd för skolresor till de studerande som studerar i avgiftsfria utbildningar.

I regeringens budgetförslag 3.9.2024 för 2025 ingår inte någon inskränkning av avgiftsfriheten på andra stadiet.

Avgiftsfrihet i andra stadiets utbildning

Avgiftsfriheten i andra stadiets utbildning föreskrivs i läropliktslagen (1214/2020). Enligt gällande lagstiftning (16 § i läropliktslagen) är utbildning som anses vara fullgörande av läroplikten avgiftsfri till utgången av det kalenderår under vilket den studerande fyller 20 år. Rätten till avgiftsfri utbildning gäller dock inte om den studerande har avlagt gymnasiets lärokurs och studentexamen eller yrkesinriktad examen eller motsvarande utländska studier.

Utbildningsanordnaren ska se till att undervisning, måltider, läromedel som behövs vid undervisningen samt arbetsredskap, arbetsdräkter och arbetsmaterial är avgiftsfria. Studentexamensnämnden ansvarar för studentprovets avgiftsfrihet och FPA fattar beslut om att bevilja stöd för skolresor.

Kostnader för läromedel och arbetsredskap under studierna

23.10.2024

I gymnasiet utgör licensavgifterna för läromedel största delen av läromedelskostnaderna under gymnasiestudierna. Största delen av läromedlen köps under det första och det andra studieåret, men läromedel köps även under det tredje studieårets höst och även senare i det fall att den studerande avlägger gymnasiet på fyra år. De studerandes datorer köps när de inleder sina studier. Kostnaden för datorerna realiseras för utbildningsanordnaren vid denna tidpunkt.

Beroende på förlaget kan man få olika långa licenser (exempelvis 3, 12 eller 48 månader) för enskilda digitala böcker och läsårslånga licenser för digitala bokserier. Gymnasierna planerar själva upphandlingarna av läromedel på det sätt som de anser mest ändamålsenligt ur ett totalekonomiskt perspektiv.

I yrkesutbildningen köps största delen av läromedlen, arbetsredskapen och arbetsdräkterna (inklusive datorer) tidigt under studierna, eftersom läromedel, arbetsredskap och arbetsdräkter behövs ända från början av studierna vid såväl lärandet i arbetslivet, självständiga studier som närundervisningen vid läroanstalten. Efter de inköp som görs i början av studierna är kostnaderna små under resten av studierna.

Konsekvenser för studerande

Om avgiftsfriheten inskränks i enlighet med beslutet vid ramförhandlingarna blir de studerande som drabbas värst de som inleder en utbildning som leder till examen senare än vanligt, exempelvis på grund av fullgörande av en handledande utbildning eller fördröjning av slutförandet av den grundläggande utbildningen, och de vars examen drar ut på tiden på grund av inlärningsssvårigheter eller av andra skäl.

Beslutet får även kännbara konsekvenser särskilt för de studerande som håller på att slutföra sina gymnasiestudier och förbereder sig för studentskrivningarna. I praktiken skulle gymnasiestuderandena inte längre omfattas av avgiftsfriheten från och med det tredje läsårets (det så kallade abiårets) vårtermin. De studerande behöver sina läromedel när de förbereder sig för studentskrivningarna och de som går ett fjärde år i gymnasiet även i studierna under följande läsår. Särskilt problematiskt vore det att ta bort de studerandes datorer under abiårets vår, eftersom läromedels- och programlicenserna behövs när de studerande förbereder sig för och avlägger studentproven.

Beslutet skulle få oroande konsekvenser för vilka utbildningar ungdomar söker sig till. Enligt en undersökning som undervisnings- och kulturministeriet beställt om hur avgiftsfriheten för den utvidgade läroplikten har förverkligats (Owal Group, 2023) bedömde cirka hälften av de svarande att avgiftsfriheten hade påverkat deras beslut att söka till gymnasiet. Det finns en risk att beslutet får negativa konsekvenser för

stadens mål om att förebygga segregation om familjernas ekonomiska situation i högre grad än för närvarande begränsar de ungas möjligheter att välja utbildning. Inom yrkesutbildningen ska största delen av läromedlen och redskapen köpas i början av studierna, vilket framför allt kan påverka de ungas möjligheter att söka sig till tekniska utbildningar, där läromedels- och redskapskostnaderna är störst.

Bedömning av ramförhandlingsbeslutets kostnadseffekter

Effekter på Helsingfors stads statsandelar

Regeringen har beräknat att en inskränkning av avgiftsfriheten för läromedel (inklusive studentprov) i enlighet med regeringens beslut skulle stärka de offentliga finanserna med 6 miljoner euro 2025 och med 12 miljoner euro från och med 2026. Effekten på de offentliga finanserna utgörs av en effekt på 3 miljoner euro på staten och en effekt på uppskattningsvis 3 miljoner euro på kommunerna (sammanlagt 6 miljoner euro) år 2025. På motsvarande sätt blir effekten på staten 6 miljoner euro och effekten på kommunerna uppskattningsvis 6 miljoner euro (sammanlagt 12 miljoner euro) från och med 2026.

Cirka 8 % av alla läropliktiga i Finland studerar vid Helsingfors stads läroanstalter. Största delen (70 %) av de läropliktiga i stadens läroanstalter studerar vid gymnasier, där kostnaderna för avgiftsfriheten är större än i yrkesutbildningen. I Helsingfors är den andel av de läropliktiga som fullgör sin läroplikt inom gymnasieutbildningen större än det nationella genomsnittet.

Enligt fostrans- och utbildningssektorns preliminära kalkyl skulle cirka 8–10 % av statens nedskärningar (250 000–300 000 euro 2025, 500 000–600 000 euro från och med 2026) gälla Helsingfors stads statsandelar, främst gymnasieutbildningens statsandelar.

Tilläggskostnader för gymnasiestuderande

Enligt gällande lagstiftning är de fem första studentproven som en studerande avlägger avgiftsfria, liksom även omtagningarna om några av dessa prov blir underkända. Om avgiftsfriheten upphörde vid utgången av det år under vilket den studerande fyller 18 år skulle studentprov som avläggs på våren under det tredje studieåret eller senare bli avgiftsbelagda för den studerande. Fostrans- och utbildningssektorn bedömer att de studerande sprider ut sina studentprov så att de avlägger två av sina första fem prov på hösten under det tredje året, vilket betyder att dessa prov förblir avgiftsfria. Resten av proven avläggs på våren under det tredje året eller senare. Eftersom provavgiften är 38 euro per prov innebär detta tilläggskostnader på 114 euro per studerande jämfört med nuläget. I Helsingfors stads gymnasier skulle över 3 000 stu-

23.10.2024

derande årligen drabbas av tilläggskostnaden. Ur stadens synvinkel går det inte att spara i studentprovsavgifterna, eftersom dessa inte medför direkta kostnader för staden.

Dessutom skulle studerande som avlägger gymnasiet på fyra år bli tvungna att betala för sina läromedel från och med det tredje studieårets vårtermin. De studerande som avlägger gymnasiet på tre år inleder med enstaka undantag inga nya kurser på vårterminen under sitt tredje studieår. Sektorn bedömer att de som avlägger gymnasiet på fyra år sammanlagt inleder cirka 5–6 nya kurser på det tredje årets vårtermin och under det fjärde året. Om läromedlen kostar 20 euro per kurs och det genomsnittliga antalet kurser är 5,5 innebär det tilläggskostnader på 110 euro per studerande jämfört med nuläget. I Helsingfors stads gymnasier fortsätter knappt 950 studerande sina gymnasiestudier under ett fjärde eller femte år. Utifrån denna kalkyl kan staden spara cirka 104 000 euro om året i läromedel för gymnasiet om de studerande i fortsättningen själva bekostar sina läromedel.

Alla studerande som börjar i stadens gymnasier får en dator för sina studier. Staden köper datorerna som en investering. En dator kostar cirka 480 euro. Utöver detta tillkommer kostnader för programlicenser. I år återanvänds de utexaminerade gymnasiestuderandenas datorer för första gången i grundskolorna, vilket minskar den grundläggande utbildningens anskaffningskostnader för datorer. Om fjärdeårsstuderandena får behålla sina datorer tills de slutfört sina studier innebär det att datorerna återvinns något mindre effektivt. Studerandena behöver emellertid fortfarande sin dator i studierna och studentproven även under sitt fjärde år. Om de blev tvungna att avstå från sin dator skulle deras studiegång försvåras. Sparpotentialen hos datorerna ligger i en effektiv återanvändning. Datorernas kostnader realiseras i början av studierna, med undantag för licenskostnader.

Tilläggskostnader för studerande inom yrkesutbildningen

Inom yrkesutbildningen realiseras kostnaderna för läromedel, arbetsredskap, arbetsdräkter och arbetsmaterial i början av studierna. Det är främst de studerande inom yrkesutbildningen som saknar en examen på andra stadiet och inleder sina studier under det kalenderår då de fyller 19 eller 20 år som skulle drabbas av tilläggskostnader jämfört med nuläget. Yrkesinstitutet Stadin ammattiopisto beräknas ha cirka 100 sådana studerande om året.

Kostnaderna per studerande för läromedel och arbetsredskap med datorn medräknad är cirka 980 euro i Stadin ammattiopisto. Kostnaderna varierar från bransch till bransch. De är störst i utbildningar inom teknikbranschen. Utifrån denna kalkyl kan staden spara cirka 90 000 euro

om året i läromedel, arbetsredskap, arbetsdräkter och arbetsmaterial inom yrkesutbildningen om de studerande i fortsättningen själva bekostar sina läromedel.

Avgiftsfriheten i Helsingfors

Helsingfors stad bedömer att den i egenskap av utbildningsanordnare inte kan spara tillräckligt mycket i läromedel och arbetsredskap för att nå de besparingar som eftersträvas i de offentliga finanserna. Om utbildningsanordnaren inte hittar sätt att spara i läromedlen kan den bli tvungen att spara i något annat, exempelvis undervisningen eller handledningen. I läromedel, arbetsredskap, arbetsdräkter och arbetsmaterial finns en sammanlagd årlig sparpotential på cirka 200 000 euro. Således blir staden i vilket fall som helst tvungen att kompensera största delen av nedskärningarna i statsandelarna genom att öka sin självfinansieringsandel om den nuvarande resursnivån i undervisningen och handledningen ska bibehållas.

Andra stadiets utbildning förblir avgiftsfri i Helsingfors precis som hittills. Staden fortsätter alltså att bekosta läromedel, arbetsredskap, arbetsdräkter och arbetsmaterial för de studerande som är berättigade till avgiftsfrihet. Staden bekostar fortsättningsvis inte studentprovsavgifter eller skolresor för sina studerande, eftersom utbildningsanordnaren hittills inte har varit ansvarig för deras avgiftsfrihet. Det vore dessutom mycket tungt att följa upp och förvalta dessa utan lämpliga system. Nämnden anser att avgiftsfria läromedel, arbetsredskap, arbetsdräkter och arbetsmaterial bidrar till att ungdomar avlägger en examen på andra stadiet och gör studierna mindre ekonomiskt och psykiskt tunga för de studerande, särskilt i slutskedet.

Sparpotentialen på 200 000 euro är liten i förhållande till de skadliga konsekvenser som ett sådant beslut skulle få för unga studerande.

Fostrans- och utbildningsnämnden anser att det är viktigt att staden i sitt avgörande beaktar diskrimineringsombudsmannens utlåtande (VVTDno-2019-703) från 2019. Utlåtandet gällde ett antagande om indirekt diskriminering i Helsingfors stads försök med avgiftsfrihet på andra stadiet. Staden kunde inte vederlägga antagandet i sin redogörelse. Enligt diskrimineringsombudsmannens utlåtande försatte beslutet att försöket med avgiftsfrihet endast skulle gälla stadens egna läroanstalter yrkesstuderande med funktionsnedsättning eller svenska som modersmål i en ofördelaktigare situation än andra, eftersom de inte hade möjlighet att välja en läroanstalt som omfattades av försöket med avgiftsfrihet på andra stadiet.

Fostrans- och utbildningsnämnden samt jämställdhets- och likabehandlingskommittén har gett utlåtande i ärendet. Nämnden och kommittén

23.10.2024

understöder att avgiftsfriheten på andra stadiet bibehålls i sin nuvarande form i Helsingfors. Motionssvaret stämmer överens med utlåtandena om ärendet.

Enligt 30 kap. 11 § 2 och 4 mom. i förvaltningsstadgan besvarar stadsstyrelsen en motion som undertecknats av minst 25 ledamöter och förelägger fullmäktige sitt svar.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Katja Rimpilä, stadssekreterare, telefon: 09 310 36256
katja.rimpila(a)hel.fi

Bilagor

- 1 Valtuustoaloite 24.04.2024 Kivekäs Otso Helsingissä tulee voida käydä opintonsa loppuun
- 2 Kasko lautakunnan lausunto
- 3 Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunnan lausunto92024

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutshistoria

Kaupunginhallitus 07.10.2024 § 612

HEL 2024-005999 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

vs. kansliapäällikkö
Tuula Saxholm

Lisätiedot

Katja Rimpilä, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36256
katja.rimpila(a)hel.fi

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 03.09.2024 § 212

HEL 2024-005999 T 00 00 03

Lausunto

Otso Kivekäs ja 37 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että mikäli maan hallitus rajaa lukion ja ammattiopintojen maksuttomuuden vain korkeintaan 18-vuotiaisiin, Helsingissä se pidetään voimassa kuten ennenkin.

Vasemmistoliiton valtuustoryhmä esittää ryhmäaloitteessaan, että Helsinki jatkaa maksuttoman toisen asteen koulutusta nuorille koko tutkinnon ajan.

Sosiaalidemokraattinen valtuustoryhmä esittää ryhmäaloitteessaan, että maksuttoman toisen asteen koulutus varmistetaan Helsingissä tulevissa kaupungin budjettineuvotteluissa.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antaa kaupunginhallitukselle aloitteista seuraavan lausunnon:

Pääministeri Orpon hallitus päätti hallituksen kehysriihessä 15.-16.4.2024 julkista taloutta vahvistavana uutena sopeutustoimena, että rajataan oppivelvollisuuslaissa (myöhemmin OVL) tarkoitettu maksuton oppimateriaali (ml. YO-kokeen 5 ensimmäistä koetta) sen kalenterivuoden loppuun, jonka kuluessa opiskelija täyttää 18 vuotta. Lisäksi hallitus päätti koulumatkatukioikeuden rajaamisesta vain maksuttoman koulutuksen opiskelijoille.

Toisen asteen koulutuksen maksuttomuus

Toisen asteen koulutuksen maksuttomuudesta säädetään oppivelvollisuuslaissa (1214/2020). Voimassa olevan lainsäädännön mukaan (OVL 16 §) oppivelvollisuuden suorittamiseksi katsottu koulutus on maksutonta sen kalenterivuoden loppuun saakka, jolloin opiskelija täyttää 20 vuotta. Oikeutta maksuttomaan koulutukseen ei kuitenkaan ole, jos opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän ja ylioppilastutkinnon taikka ammatillisen tutkinnon taikka niitä vastaavat ulkomaiset opinnot.

Koulutuksen järjestäjän vastuulla on huolehtia maksuttomuuden toteutumisesta opetuksen, ruokailun sekä opetuksen edellyttämän oppimateriaalin, työvälineiden, -asujen ja aineiden osalta. Ylioppilastutkintolautakunta vastaa ylioppilaskokeiden maksuttomuudesta ja koulumatkatuen myöntämisestä päättää Kela.

Oppimateriaali- ja työvälinekustannukset opintojen aikana

Lukioissa oppimateriaalien lisenssimaksut muodostavat suurimman osan lukio-opintojen oppimateriaalikustannuksista. Pääosa oppimateriaaleista hankitaan ensimmäisen ja toisen opiskeluvuoden aikana, mutta hankintoja tehdään myös kolmannen vuoden syksyllä ja lukion neljässä vuodessa suorittaville myös myöhemmin. Tietokoneet hankitaan

opintojen alkaessa ja niiden kustannukset realisoituvat koulutuksen järjestäjälle silloin.

Digikirja- ja digikirjasarjalisenssejä on saatavilla kustantajasta riippuen muun muassa eri kestoisina (esimerkiksi 3 kk, 12 kk ja 48 kk) yksittäistä kirjaa koskevin lisensseinä sekä lukuvuoden mittaisina koko kirjasarjaa koskevin lisensseinä. Lukiot suunnittelevat itse oppimateriaalihankinnat tarkoituksenmukaisimmalla ja kokonaistaloudellisimmalla tavalla.

Ammatillisessa koulutuksessa oppimateriaali-, työväline- ja työasuhanhinnat (mukaan lukien tietokoneet) painottuvat opintojen alkuvaiheeseen, koska oppimateriaaleja, työvälineitä ja -asuja tarvitaan opintojen alusta alkaen niin työssäoppimisjaksoilla, itsenäisessä opiskelussa kuin oppilaitoksessa tapahtuvassa lähiopetuksessa. Alkuvaiheen hankintojen jälkeen loppuopintojen kustannukset ovat vähäisiä.

Vaikutukset opiskelijoille

Kasvatus- ja koulutuslautakunta katsoo, että maksuttomuuden rajaaminen kehysriihessä päätetyllä tavalla vaikuttaisi kielteisimmin niihin opiskelijoihin, joilla tutkintoon johtavan koulutuksen aloittaminen tapahtuu tavallista myöhemmin esimerkiksi valmentavan koulutuksen suorittamisen tai perusopetuksen suorittamisen viivästymisen takia, sekä opiskelijoihin, joilla tutkinnon suorittaminen venyy esimerkiksi oppimisvaikeuksien tai muiden syiden takia.

Päätös myös vaikuttaa merkittävästi etenkin ylioppilaskirjoituksiin valmistautuviin, lukio-opintojen loppuvaiheessa oleviin opiskelijoihin. Käytännössä lukiolaiset eivät enää kolmannen lukuvuoden kevätlukukaudesta (ns. abikevästä) alkaen olisi maksuttomuuden piirissä. Lukiolaiset tarvitsevat oppimateriaaleja ylioppilaskirjoituksiin valmistautuessaan ja neljännelle vuodelle jatkavat opiskelijat myös seuraavan lukuvuoden opinnoissa. Erityisen ongelmallista olisi mahdollinen tietokoneiden kerääminen pois abivuoden keväänä, sillä koneita sekä oppimateriaali- ja ohjelmistolisenssejä tarvitaan valmistaututtaessa ylioppilaskokeisiin ja myös ylioppilaskokeissa.

Lisäksi lautakunta esittää huolensa päätöksen vaikutuksesta nuorten hakeutumiseen. Opetus- ja kulttuuriministeriön tilaaman oppivelvollisuuden laajentamisen maksuttomuuden toteutumisesta selvittäneessä tutkimuksessa (Owal Group, 2023) noin puolet vastanneista opiskelijoista arvioi maksuttomuuden vaikuttaneen lukioon hakeutumiseen. Riskinä on, että kehysriihen päätöksellä on kielteisiä vaikutuksia suhteessa kaupungin tavoitteeseen torjua segregaatiota, mikäli perheen taloudellinen tilanne nykyistä enemmän rajaisi nuoren koulutusvaihtoehtoja. Ammatillisessa koulutuksessa materiaali- ja välinehankinnat painottu-

vat opintojen alkuun, joka saattaa vaikuttaa nuorten mahdollisuuksiin hakeutua etenkin materiaali- ja välinekustannuksiltaan kalleimpiin teknikan alan koulutuksiin.

Arvio kehysriihessä tehdyn päätöksen kustannusvaikutuksista

Vaikutukset Helsingin kaupungin valtionosuuksiin:

Hallitus on arvioinut, että kehysriihessä päätetyn oppimateriaalin (ml. yo-kokeet) maksuttomuuden rajaamisen vaikutus julkiseen talouteen olisi 6 miljoonaa euroa vuonna 2025 ja 12 miljoonaa euroa vuodesta 2026 eteenpäin. Vaikutus julkiseen talouteen muodostuisi niin, että vuonna 2025 vaikutus valtioon olisi 3 miljoonaa euroa ja arvio vaikutuksesta kuntiin myös 3 miljoonaa euroa (yhteensä 6 miljoonaa euroa). Vastaavasti vuodesta 2026 alkaen vaikutus valtioon olisi 6 miljoonaa euroa ja arvio vaikutuksesta kuntiin 6 miljoonaa euroa (yhteensä 12 miljoonaa euroa).

Helsingin kaupungin oppilaitoksissa opiskelee noin 8 % kaikista Suomen oppivelvollisista. Suurin osa (yli 70 %) kaupungin oppilaitosten oppivelvollisista opiskelee lukiokoulutuksesta, jossa maksuttomuuden kustannukset ovat ammatillista koulutusta suuremmat. Helsingissä oppivelvollisista valtakunnan keskiarvoa suurempi osa suorittaa oppivelvollisuuttaan lukiokoulutuksessa.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan alustava arvio on, että valtion leikkauksista noin 8–10 % (2025: 250 000–300 000 euroa, 2026 alkaen: 500 000–600 000 euroa) tulisi kohdistumaan Helsingin kaupungin saamiin valtionosuuksiin, painottuen lukiokoulutuksen valtionosuuksiin. Toimiala korostaa, että kyseessä on hyvin alustava arvio, koska leikkausten toteutustavasta ei ole vielä tietoa.

Lisäkustannukset lukion opiskelijoille:

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan viisi ensimmäisenä suoritettua ylioppilaskoetta ja niiden osalta hylättyjen kokeiden uusinnat ovat opiskelijalle maksuttomia. Maksuttomuuden jatkuessa sen vuoden loppuun saakka jona opiskelija täyttää 18 vuotta tarkoittaisi sitä, että jatkossa kolmannen vuoden keväänä tai myöhemmin suoritettua ylioppilaskoetta muuttuvat opiskelijalle maksullisiksi. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan arvio on, että opiskelijat hajauttavat ylioppilaskirjoituksiaan siten, että viidestä ensimmäisenä suoritettua kokeesta ensimmäiset kaksi koetta suoritetaan kolmannen vuoden syksynä eli jatkossakin maksuttomina, ja loput kolme koetta suoritetaan kolmannen vuoden keväänä tai myöhemmin. Koemaksun ollessa 38 €/koe, opiskelijalle tämä tarkoittaisi 114 euron lisäkustannusta nykytilanteeseen nähden. Helsingin kaupungin lukioissa lisäkustannus kohdistuisi vuosit-

tain yli 3000 opiskelijaan. Ylioppilaskoemaksuissa ei ole kaupungin näkökulmasta säästöpotentiaalia, koska koemaksuista ei muodostu suoria kustannuksia kaupungille.

Lisäksi lukion neljässä vuodessa suorittaville opiskelijoille tulisi oppimateriaalikustannuksia kolmannen vuoden keväästä alkaen. Lukion kolmessa vuodessa suorittavat opiskelijat eivät yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta aloita uusia kursseja enää kolmannen vuoden kevätlukukaudella. Toimialalta arvioidaan, että neljännen vuoden opiskelijat aloittavat noin 5–6 uutta kurssia kolmannen vuoden kevätlukukauden ja neljännen vuoden aikana. Mikäli kurssikohtaisen oppimateriaalin hinta on 20 euroa ja kursseja suoritetaan keskimäärin 5,5, tarkoittaisi se opiskelijalle 110 euron lisäkustannusta nykytilanteeseen nähden. Neljännelle ja viidennelle vuodelle jatkavia opiskelijoita on Helsingin kaupungin lukioissa hieman alle 950. Lukion oppimateriaalien säästöpotentiaali kaupungille olisi edellä kuvattuun arvioon perustuen noin 104 000 euroa/vuosi, mikäli opiskelijat jatkossa kustantaisivat oppimateriaalinsa itse.

Kaikille kaupungin lukioissa aloittaville opiskelijoille hankitaan tietokone opinnoissa käytettäväksi. Tietokoneet hankitaan investointina. Yhden koneen hinta on noin 480 euroa, jonka päälle tulee ohjelmistolisenssikustannuksia. Lukioista valmistuneiden koneet kierrätetään tänä vuonna ensimmäistä kertaa peruskouluille, joka pienentää perusopetuksen koneiden hankintakustannuksia. Mikäli neljännelle vuodelle jatkavat opiskelijat voivat pitää tietokoneet opintojensa loppuun asti, heikentää se hieman koneiden kierrätystehokkuutta. Lukioissa neljännelle vuodelle jatkavat opiskelijat kuitenkin tarvitsevat edelleen tietokonetta opintoihinsa ja ylioppilaskokokeisiin osallistuakseen. Opintojen sujumisen kannalta heidän olisi hankala luopua koneistaan. Tietokoneiden osalta säästöpotentiaali muodostuu kierrätystehokkuuden kautta. Koneiden kustannukset realisoituvat lisenssikustannuksia lukuun ottamatta opintojen alussa.

Lisäkustannukset ammatillisen koulutuksen opiskelijoille:

Ammatillisen koulutuksen oppimateriaali- sekä työväline-, työasu- ja työainekustannukset toteutuvat opintojen alkuvaiheessa. Ammatillisessa koulutuksessa lisäkustannuksia nykytilanteeseen nähden muodostuisi pääasiassa vailla toisen asteen tutkintoa oleville opiskelijoille, jotka aloittaisivat opintonsa kalenterivuotena, jonka aikana he täyttävät 19 tai 20 vuotta. Näitä opiskelijoita arvioidaan olevan Stadin ammattiopistossa vuosittain noin 100.

Opiskelijakohtainen oppimateriaali- ja työvälinekustannus tietokone mukaan luettuna Stadin ammattiopistossa on noin 980 euroa. Kustan-

nuksissa on alakohtaista vaihtelua. Kustannukset ovat suurimmat tekni-
ikan alan koulutuksissa. Ammatillisen koulutuksen säästöpotentiaali
oppimateriaalien, työvälineiden, -asujen ja -aineiden osalta olisi kau-
pungille edellä kuvattuun arvioon perustuen noin 90 000 euroa/vuosi,
mikäli opiskelijat jatkossa kustantaisivat oppimateriaalinsa itse.

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan näkemys maksuttomuuden toteuttamisesta Helsingissä

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan arvio on, että oppimateriaalien ja
työvälineiden osalta Helsingin kaupunki koulutuksen järjestäjänä ei voi
toteuttaa säästöjä niin, että sillä saavutettaisiin säästöjä julkiseen talou-
teen tavoittelussa määrin. Jos koulutuksen järjestäjä ei löydä keinoja
toteuttaa riittäviä säästöjä oppimateriaaleista, voi se joutua hakemaan
säästöjä muista kohteista, kuten opetuksesta tai ohjauksesta. Kasva-
tuksen ja koulutuksen toimiala arvioi, että oppimateriaalien sekä työ-
välineiden, -asujen ja -aineiden yhteenlaskettu säästöpotentiaali olisi
noin 200 000 euroa vuodessa. Näin ollen kaupungin tulee joka tapa-
uksessa kompensoida pääosa valtionosuuksiin tehtävistä leikkauksista
omarahoitussuuttaan kasvattamalla, jos opetuksen ja ohjauksen re-
surssit halutaan säilyttää nykyisellään.

Mikäli Helsingin kaupunki päättää jatkaa toisen asteen maksuttomu-
uden toteuttamista kuten tähänkin asti, se olisi tarkoituksenmukaista to-
teuttaa niin, että kaupunki kustantaisi maksuttomuuteen oikeutetuille
opiskelijoilleen nykytilaa vastaavasti oppimateriaalit sekä työvälineet, -
asut ja -aineet. Kaupunki ei jatkossakaan kustantaisi opiskelijoilleen
ylioppilaskoemaksuja eikä koulumatkoja, koska niiden maksuttomu-
uden toteuttaminen ei tähänkään saakka ole ollut koulutuksen järjestäjän
vastuulla. Lisäksi näiden osalta seuranta ja hallinnointi olisi erittäin ras-
kasta ilman siihen soveltuvia järjestelmiä. Lautakunta katsoo, että op-
pimateriaalien sekä työvälineiden, -asujen ja -aineiden maksuttomuus
tukee toisen asteen tutkinnon suorittamista ja vähentää opiskelijoiden
taloudellista ja henkistä kuormaa opintojen aikana ja etenkin loppuvai-
heessa.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää tärkeänä, että kaupunki huomioi
ratkaisussaan yhdenvertaisuusvaltuutetun lausunnon (VVTDno-2019-
703) vuodelta 2019, joka koski olettaa välillisestä syrjinnästä
Helsingin kaupungin maksuttoman toisen asteen kokeilussa, jota kau-
punki ei antamallaan selvityksellä pystynyt kumoamaan. Yhdenvertai-
suusvaltuutetun lausunnon perusteella päätös kohdentaa maksuttomu-
uden kokeilu ainoastaan kaupungin omiin oppilaitoksiin asetti ammattiin
opiskelevat ruotsinkieliset tai vammaiset henkilöt muita epäedulli-
sempaan asemaan, koska heille ei ollut tarjolla mahdollisuutta valita
maksuttoman toisen asteen kokeilun piirissä olevaa oppilaitosta.

23.10.2024

Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että saavutettavissa oleva noin 200 000 euron säästöpotentiaali on pieni suhteessa niihin haitallisiin vaikutuksiin, jotka päätöksen myötä koskettaisivat nuoria opiskelijoita.

Lautakunta kannattaa toisen asteen maksuttomuuden säilyttämistä nykyisellään Helsingissä.

Käsittely

03.09.2024 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Ozan Yanar: Lisätään kappaleen 24 loppuun: "Lautakunta kannattaa toisen asteen maksuttomuuden säilyttämistä nykyisellään Helsingissä."

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Ozan Yanarin tekemän vastaehdotuksen.

13.08.2024 Pöydälle

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Anssi Ahlberg, erityissuunnittelija, puhelin: 310 22241
anssi.ahlberg(a)hel.fi